

Kırşehir Koşullarında Besi Sığırcılığı Yapan Tarım İşletmelerinin Sorunları ve Çözüm Önerilerine Yönelik Tarımsal Politika Arayışları (Körpınar ve Taşlıtepe Köyleri Örneği) *

Hasan Gökhan DOĞAN¹ Başar ALTUNTAŞ¹

¹Ahi Evran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Özet

Son yıllarda dönemsel olarak kriz şeklinde boy gösteren kırmızı et fiyatları doğrudan hayvancılık politikalarına bağlanabilir. Geçmişten günümüze teoride ve uygulamada yaşanan bazı aksaklıklar hem üretici hem de tüketici cephesinden olumsuzlukları beraberinde getirmiştir. Sağlık ve sürdürülebilir politikalar oluşturulması gereği birçok defa vurgulansa da, temel aksaklıklar sorunun doğru tespiti ve buna yönelik uygulamaların yanlış seyrenden doğmaktadır. Bu bağlamda, üretici ve tüketici sorunlarının algılanması önem arz etmektedir. Kırşehir ilinde de besi sığırcılığı yapan üreticilerin sorunları ve buna yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi hedeflenen bu çalışmada pilot olarak seçilen Taşlıtepe ve Körpınar köylerinde anket çalışması yapılmıştır. Gayeli olarak seçilen 84 üretici ile yapılan araştırmada, üreticilerin sosyo-ekonomik özelliklerinden, besi sistemlerine, hayvan bakım ve sağlığı ile ilgili donelerden, devlet desteklemelerine kadar birçok unsur çok yönlü olarak ele alınmıştır. İstatistiki olarak Ki-kare analizi yapılmıştır. Sonuç olarak, sulama faaliyetlerindeki aksaklıklardan kaynaklı yem bitkisi üretimi kısıtı, enerji maliyetlerinin yüksek oluşu, verimi düşük ırkların hala beslenebilir olması, devletin piyasaya müdahalesi gibi sorunlar ön plana çıkmıştır. Bunlara yönelik ise, desteklemelerin uluslararası anlaşmalar çerçevesinde devam ettirilmesi, kredi koşulları ve maliyetlerinin düzenlenmesi ve devletin piyasa müdahalesinde çok boyutlu bir yaklaşım sergileyerek üretici-tüketici makasının büyük ölçüde açılmayacak düzenlemelere gitmesi gerektiği gibi öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Besi sığırcılığı, Kırşehir, Ki-kare, Tarım politikası, Hayvancılık politikaları.

* Bu çalışma, Ahi Evran Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü Tarafından ZRT.A3.16.003 Proje Numarası ile Desteklenmiştir ve Sonuç Raporu Niteliğindedir.

Searching Agricultural Policy Towards Problems and Solutions of Fattening Cattle Farms in Kırşehir Province Conditions (Case of Körpınar and Taşlıtepe Villages)

Abstract

In recent years, red meat prices are shown as the form of crisis periodically and this can be directly attributed to the livestock policy. From past to present some disruptions experienced in theory and in practice has brought negativities both consumer and producer. Although the need to establish a robust and sustainable policies stressed many times, basic deficiencies are emerging failure to correctly identifying the problem and improper applications for this situation. In this context, perception of producer and consumer issues have a great importance. This study aims to identify the problems of fattening cattle producers in Kırşehir and to develop solutions for them. For this purpose a survey was conducted in the village of Taşlıtepe and Körpınar where are selected as pilot. Fieldwork was performed with 84 producer who are selected purposeful. Many factors, socio-economics characteristics of producers, their fattening systems, animal care and health, support and grants of state, are considered as versatile. Chi-square analysis was used statistically. Consequently, some problems as consisting of high energy costs, because of shortcomings in irrigation activities forage production constraints, still yield lower races could be fed and intervention of the government to the market came to the fore. For the solution of these problems some proposals have been developed to seek arrangements that should greatly decrease the gap between producer and consumer. As a result, government should continue to support producers in the framework of international agreements, credit conditions and costs should be held, intervention of the government to the market should be by demonstrating a multi-dimensional approach.

Keywords: Fattening cattle, Kırşehir, Chi-Square, Agricultural policy, Livestock policies.

*This work was supported by Ahi Evran University Scientific Research Projects Coordination Unit That Final Report is Qualification: Project Number: ZRT.A3.16.003

1. Giriş

Türkiye’ de planlı döneme geçiş ile birlikte ülkesel tarım politikalarında dönemsel olarak büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Bitkisel üretim yönlü politikalar, destekleme araçları kullanılarak gelişim gösterebilirken, hayvancılık alanında aksaklıklar bir türlü giderilememiştir. (Yavuz, 2001). Söz konusu aksaklıklar kalite ve kantite bakımından olumsuzluklara yol açmış çiftçi gelirlerinde önemli kayıplar ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz gelişmeler karşısında kamu yürütücüler 1987 yılında “Tarım Paketi” önlemlerini uygulamaya koymuştur. Bu paket kapsamında damızlık hayvan dışalım ve karma yem satışında sübvansiyon ödemesi, sütte ise teşvik primi ödemesi başlatılmıştır (Ören ve Bahadır, 2005). Ancak yeterli olmayan bu girişimler ilerleyen yıllarda ülkede hayvansal ithalat çitasını

yükseltmiştir. Netice olarak, hayvancılık desteklerinde bitkisel üretim sektörüyle karşılaştırıldığında kesintiye uğraması, yeterli alt yapının bulunmaması gibi nedenlerle hedeflere ulaşamamış ve dolayısıyla sorunlar yumağı haline gelmiştir (Yavuz, 1999). Politika arayışlarında istikrara yönelik girişimlerin başarısızlığının sonucu olarak ise hayvancılık faaliyetinin doğaya bağlı geleneksel yöntemlerden tam olarak kurtulamaması, hayvan başına verimliliğin düşük oluşu ve sektörde oluşan yapısal bozukluklarla dolu bir süreç izlemiştir (Kabukçu, 1985; Ögüt, 1990; Yavuz ve Keskin, 1996).

2000’li yıllara gelindiğinde ise, hayvancılık altyapısının geliştirilmesine, suni tohumlama, yem, kredi faizleri, damızlık vb. alanlara yönelik yeni kararname gündeme gelmiş ve uygulamaya konulmuştur. Bu son uygulamaların

günümüze kadarki izlediği trend göz önünde bulundurulduğunda volatilité gösterdiği, hala gerek fiyatlar gerek kalite gerek de üretim bazında rayına oturduğunu söylemek mümkün değildir.

Tüm bu çabalar, tarım politikalarının en önemli amaçlarından birisi olan halkın beslenme ihtiyacının karşılanmasına yönelik faaliyetler olarak boyutlanabilmektedir. Bu besin maddesi ihtiyacı içerisinde protein kaynağı olarak hayvancılık faaliyetlerinin önemi büyüktür. Söz konusu aksaklıklar gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye'nin bu anlamda alması gereken mesafe açıkça görülmektedir.

Gelişmiş ülkelerde tüketim hayvansal protein ağırlıklı iken Türkiye gibi birçok gelişmekte olan ülkede beslenmede bitkisel ürünler ve özellikle tahıl ürünleri tüketimi ağırlıktadır. Dengeli bir beslenmede ise toplam proteinin %50'sinin bitkisel, %50'sinin ise hayvansal kaynaklı olması gerektiği vurgulanmaktadır (DPT, 2001).

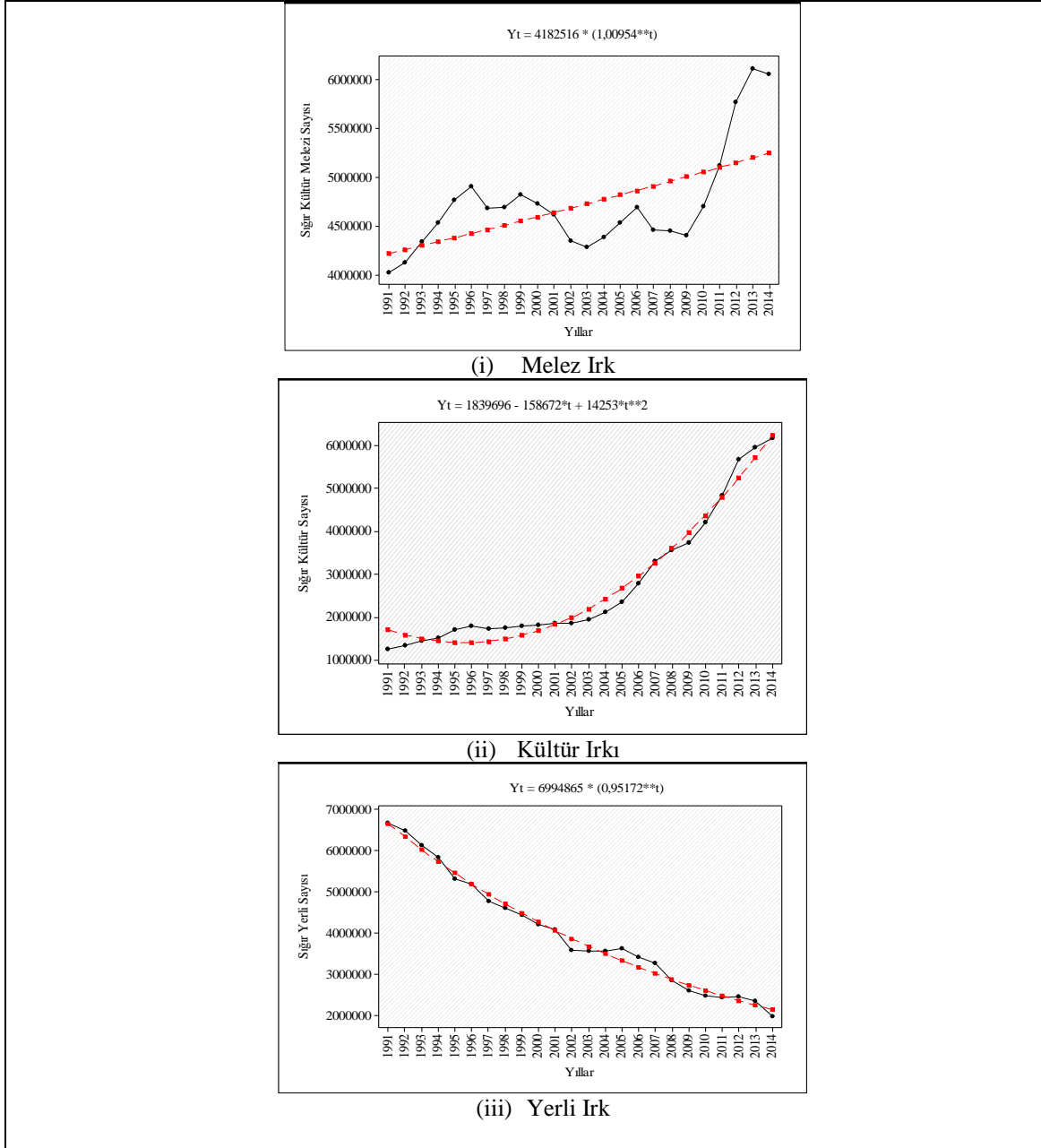
Dünya'da 2012 yılı itibari ile kişi başına et tüketimi 38,7 kg ve AB ülkelerinde 77,1 kg'dır. Bu durum Türkiye'de ise 32,6 kg düzeyindedir (OECD, 2015). Türkiye'de özellikle hayvansal protein açısından kaynaklanan yetersiz beslenme sorunu yaşanmaktadır. Yeterli ve dengeli beslenmeyen bir toplumda sosyo-ekonomik kalkınma da yavaşlamaktadır. Bu yüzden günümüzde beslenme konusu gittikçe önemini arttırmakta ve hızla artan nüfus nedeniyle çözümü de güçleşmektedir. Günümüzde büyük bir besin değeri olan kırmızı etin gerek dünyada gerekse Türkiye'de dengeli ve sağlıklı beslenmedeki önemini gelecekte de artan bir şekilde koruyacağı açıktır. Bu ihtiyaçların karşılanmasında, Türkiye'de sığır eti üretimi konusunda uzmanlaşmış sınırlı sayıda işletme bulunmaktadır (Çukur Kaya, 2006). Günümüz koşullarında faaliyetlerini sürdüren işletmeler hayvan, yem, ilaç gibi girdi fiyatlarının yüksek olması nedeniyle birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Genç bir nüfus yapısına sahip olan Türkiye'nin gelecekte sağlıklı nesillere sahip olması için öncelikle beslenme sorununa çözüm bulması gerekmektedir. Türkiye'de, sığır işletmeleri küçük ölçekli bir yapı göstermektedir. Türkiye'de ırklarına ve türlerine göre hayvan sayılarındaki gelişmeler incelendiğinde dönemsel olarak da olsa değişkenlikler görülmektedir.

Türkiye'de besi sığırcılığı konusunda çeşitli araştırmalar yapılmış olmakla birlikte, bu araştırmaların büyük çoğunluğu teknik konularla alakalıdır. Tarım Ekonomisi perspektifinde değerlendirmelerin yapıldığı çalışmalar ise sınırlı sayıdadır.

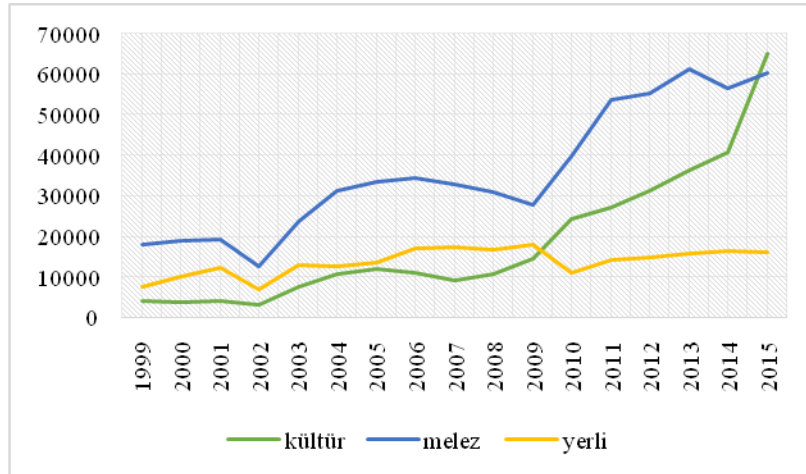
Büyükbaş hayvancılık konusunda mevcut durumun ortaya koyulması ve sonrasında ise ekonomik durumun irdelenmesi sorunların çözümü noktasında doğru bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin 1991-2014 yılları arası kültür ırkı, melez ırk ve yerli sığır sayısı Şekil 1-i-ii-iii' de ele alınmıştır.

Şekil 1 incelendiğinde, 1991 yılında Türkiye'de ki kültür ırkı sığır sayısı 1 253 865 adet iken, 2014 yılına gelindiğinde bu sayı 6 178 757 adet düzeyine ulaşmıştır. Son 25 yılda yaklaşık 6 kat artan kültür ırkı sığır sayısı, en yavaş artış hızını 1995 yılı ile 2000 lerin başına kadar olan süreçte geçirse de, en hızlı artışını 2009-2012 yılları arasında gerçekleştirmiştir. Kültür melezi sığır sayısı 4 033 375 adet iken, 2014 yılında 6 060 937 adet düzeyine ulaşmıştır. İnceleme süresi içerisinde yaklaşık 1,50 kat artan kültür melezi sığır sayısı süreç içerisinde inişli çıkışlı bir trend izlemiştir. 1996 yılından itibaren azalma eğilimine geçen sığır sayısı 2009 yılından itibaren artış yönünde bir kırılma göstererek en yüksek düzeyine 2013 yılında ulaşmıştır. Yerli sığır sayısı 6 685 683 adet iken, 2014 yılında 1 983 415 adet düzeyine gerilemiştir. Yerli sığır sayısı son 25 yılda yaklaşık 3,5 kat azalış göstermiştir. Toplam sığır sayısı 11 972 923 adet iken, 2014 yılında 14 223 109 adet olarak belirlenmiştir. Son 25 yılda %18,79 oranında artış gösteren toplam sığır sayısı 2002 yılına kadar azalış trendinde olmuştur. 2002 yılından sonra artış yönünde seyrini devam ettiren toplam sığır sayısı en yüksek düzeyine 2013 yılında ulaşmıştır. Sığır sayısı gelişim düzeyi yerelde incelendiğinde, Şekil 2' den durumu ortaya koymak mümkündür. Kırşehir ilinde kültür ırkı sığır sayısı 1999 yılında 4118 adet, melez sığır sayısı 18106 adet ve yerli ırk sığır sayısı 7481 adet olarak belirlenmiştir. 2015 yılına gelindiğinde, kültür ırkı sayısı 65062 adet, melez sığır sayısı 60372 adet ve yerli ırk sığır sayısı 16041 adet olarak görülmüştür. Kültür ırkı 15,80 kat, melez ırkı 3,34 kat ve yerli ırk 2,14 kat artış göstermiştir (TUİK, 2015). Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında, yerli ırkların gelişimi Kırşehir ilinde artış göstermiştir.

Genel değerlendirmelerin ardından, yereldeki besi sığırcılığı yetiştiricilerin mevcut durumunun araştırılması ve sorunlarının belirlenmesi bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Belirlenen sorunlara yönelik yerelde ve ulusal düzeyde politika önerilerinin ortaya koyulması ile besicilik faaliyetlerine yönelik eksikliklerin giderilmesi önemli görülmektedir.

Şekil 1-i-ii-iii. 1991-2014 Yılları Arası Türkiye' deki Melez Irk, Kültür Irkı ve Yerli Sığır Gelişim Seyri (TUİK, 2015)

Şekil 2. 1999-2015 Yılları Arası Kırşehir İli Sığır Sayısı Gelişimi (TUİK, 2015)

2. Materyal ve yöntem

Araştırmanın ana materyalini, Kırşehir merkeze bağlı Körpınar köyü ve Kırşehir-Boztepe ilçesine bağlı Taşlıtepe köylerindeki sığır besiciliği yapan tarım işletmeleri oluşturmaktadır. Bu köyler büyükbaş hayvan sayısı bakımından Kırşehir ilindeki en yoğun köylerdir. Kırşehir il merkezine kayıtlı toplam 34625 adet büyük baş hayvan bulunmaktadır (TUİK, 2015). Bu hayvanların 13081 adeti Körpınar köyündedir (GTHB, 2016). Benzer şekilde Taşlıtepe köyünün bağlı olduğu Boztepe ilçesinde ise 21880 adet büyükbaş hayvan mevcuttur (TUİK, 2015). Bu hayvanların da 5932 adeti Taşlıtepe köyündedir (GTHB, 2016). Oransal olarak değerlendirildiğinde, merkez ilçedeki hayvanların %37,78' i Körpınarda, Boztepe ilçesindeki hayvanların % 27,11 i Taşlıtepe köyündedir. Bu nedenle araştırma konusu olan sığır besiciliği ilgili sorunlar ve buna yönelik çözüm önerileri arayışları bu köylerdeki üreticilerden alınan bilgiler ışığında değerlendirilmiştir. Söz konusu köylerde yapılacak olan survey çalışmasını, araştırma coğrafyasını bütüncül olarak temsil edebilecek düzeyde olduğu düşünülmektedir. Körpınar köyünde 178 adet işletme, Taşlıtepe köyünde 114 adet işletme ve toplamda ise 292 büyükbaş hayvancılık işletmesi olduğu bilinmektedir. Söz konusu işletmelerin % 30 ile gayeli olarak görüşülmüştür. Gayeli örnekleme yöntemi günümüzde birçok araştırmada kullanılan bir yöntem olmakla beraber tarım ekonomisi araştırmalarında da kabul gören bir uygulamadır (Çiçek ve Erkan, 1996). 88 adet anket çalışması olarak hesaplanan gayeli örnekleme sonucu köylerdeki işletme sayıları dikkate alınarak oransal olarak dağıtılmıştır. Toplam işletme sayısının % 61' i Körpınar köyünde, % 39' u da Taşlıtepe köyündedir. Dolayısıyla, örneğe çekilen 88 adet anketin de aynı oranla dağıtılması doğru bir yol olarak düşünülmüştür. Sonuç olarak 88 adet anketten 54 adeti Körpınarda ve 34 adeti Taşlıtepe köyünde tesadüfi olarak yapılmıştır. İstatistiksel analiz olarak Ki-kare analizi yapılmıştır. Ki-kare analizi Eşitlik 1' deki gibi ifade edilebilmektedir;

Ki-kare bağımsızlık testi; a x b tipindeki çapraz çizelgelerde gözlenen frekansların (Gij), marjinal olasılıklar yaklaşımına göre hesaplanan teorik frekanslara (Tij)benzerliğini test etmeyi amaçlar (Bircan ve diğerleri, 2003).Ki-kare test istatistiği aşağıda ifade edilen notasyon yardımıyla çözülmüştür(Çömlekçi, 2001);

$$\chi^2_{\text{hesap}} = \sum (G_{ij} - T_{ij})^2 / T_{ij}(1)$$

Hesaplanan sonuç tablo değeri ile karşılaştırılmış ve aşağıda ifade edilen hipotezlere başvurulmuştur;

H0= Gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak önemsizdir.

H1= Gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak önemlidir.

Tüm tablolardaki parametreler köy bazında istatistiksel olarak incelemeye alınmış olup, ancak P<0,05 düzeyinde anlamlı görülen değişkenler tablo altında kantitatif olarak ifade edilmiştir.

3. Araştırma bulguları

Tablo 1. Üreticilerin Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Üreticilerin Yaşı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
0-20	1	2,94	1	1,85
21-40	16	47,06	22	40,75
41-60	16	47,06	30	55,55
61-+	1	2,94	1	1,85
Toplam	34	100,00	54	100,00
Üreticilerin Eğitim Durumu				
İlkokul	1	2,94	2	3,70
Ortaokul	8	23,53	24	44,45
Lise	25	73,53	28	51,85
Toplam	34	100,00	54	100,00
Üreticilerin Aile Birey Sayısı				
4-6	11	32,35	28	51,85
7-9	18	52,94	22	40,75
10-+	5	14,71	4	7,40
Toplam	34	100,00	54	100,00
Üreticilerin Yıllık Ortalama Geliri	Taşlıtepe		Körpınar	
	57750 TL		44888 TL	
Ki-Kare Testi	Ki-kare=31,232 df=9 P=0,000 H0: Red, H1: Kabul			

Üreticilerin sosyo ekonomik özellikleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde üreticilerin % 47,06' sının 21-40 yaş ve 41-60 yaş aralığında, Körpınar köyünde % 55,55' inin 41-60 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde % 73,53' ünün lise mezunu olduğu Körpınar köyünde ise % 51,85' inin lise mezunu olduğu görülmüştür. Aile birey sayıları değerlendirildiğinde, Körpınar köyünde % 52,94' ünün 7-9 kişi, Körpınar köyünde ise % 51,85' inin de 4-6 kişi aralığında olduğu saptanmıştır. Yıllık ortalama gelirler bazında değerlendirildiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin yıllık ortalama geliri 57750 TL iken, Körpınar köyündeki üreticilerin 44888 TL olarak gözlenmiştir. Yapılan Ki-kare analizinde üreticilerin yıllık ortalama gelirleri köy bazında istatistiksel olarak farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Toparlanacak olursa, incelemeye alınan köylerdeki üreticilerin orta yaş grubunda olduğu, eğitim düzeylerinin orta seviyede olduğu ve geniş aile yapısında sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 2. Üreticilerin Besicilikle İlgili Eğitim Alma Durumu

Üreticilerin Besicilikle İlgili Eğitim Alma Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	0	0,00	1	1,85
Hayır	34	100,00	53	98,15
Toplam	34	100,00	54	100,00

Üreticilerin besicilikle ilgili eğitim alma durumları incelendiğinde, bu konuda herhangi bir eğitime katılmadıkları söylenebilir. Ancak Körpınar köyünde bir üreticinin veterinerden bu konuyla ilgili eğitim aldığı görülmüştür. Bununla birlikte, Taşlıtepeve Körpınarköylerindeki

üreticilerin örgüt üyelik durumları incelendiğinde, örgüt üyeliği bulunan üreticilerin büyük bir bölümü Tarım Kredi Kooperatiflerine ve Süt Üreticileri Birliğine üye oldukları belirlenmiştir.

Tablo 3. Üreticilerin Bir Besi Dönemindeki Hayvan Sayıları

Bir Besi Dönemindeki Hayvan Sayısı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
20-49	3	8,82	2	3,70
50-99	15	44,12	15	27,78
100-200	15	44,12	31	57,41
201+	1	2,94	6	11,11
Toplam	34	100,00	54	100,00

İncelemeye alınan üreticilerin bir besi dönemindeki hayvan sayıları değerlendirildiğinde, Taşlıtepe Köyünde %44,12' sinin 50-99 ve 100-200 baş arasında hayvan yetiştirdikleri, Körpınar köyünde ise %57,41'inin 100-200 baş arası hayvan besiyeye aldıkları görülmüştür.

Tablo 4. Üreticilerin Hayvanları Beside Tutma Süreleri

Hayvanları Beside Tutma Süresi	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
7+ ay	34	100,00	54	100,00
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besicilik faaliyetlerini sürdüren işletmelerin hayvanlarını beside tutma süreleri incelendiğinde hem Taşlıtepe köyünde hem de Körpınar köyünde üreticilerin tamamı 7 ay ve üzeri sürede besicilik gerçekleştirdikleri belirlenmiştir.

Tablo 5. Üreticilerin Besiyeye Aldıkları Hayvanların Yaş Aralıkları

Besiyeye Alınan Hayvanların Yaşı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
4-6 aylık	13	38,24	32	59,26
7-12 aylık	21	61,76	22	40,74
Toplam	34	100,00	54	100,00
Ki-kare Testi	Ki-kare=3,69 df=1 P=0,05 H0: Red, H1: Kabul			

Yetiştirme koşullarına göre değişiklik gösteren, hayvanların farklı köylerdeki süreleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde %61,76'sının 7-12 aylık hayvanları besiyeye aldığı, Körpınar köyünde ise %59,26'sının 4-6 aylık hayvanları besiyeye aldıkları görülmüştür. Yapılan Ki-kare analizinde, hayvanların besiyeye alma yaşlarının köy bazında istatistiksel olarak farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu durumu genel olarak 6 aydan küçük hayvanlar ve 6 aydan büyük hayvanlar olarak genellemek mümkündür. Farklılığı ise, hayvan yetiştirme koşulları, sermaye durumu, yemleme ve ırk kaynaklı tercihlere bağlamak mümkündür.

Tablo 6. Üreticilerin Besiyeye Aldıkları Hayvanların Başlangıç Ağırlığı

Besiyeye Alınan Hayvanların Başlangıç Ağırlığı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
50-150 kg	4	11,76	3	5,56
151-250 kg	28	82,35	39	72,22
251-350 kg	2	5,89	12	22,22
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besiyeye alınan hayvanların başlangıç ağırlıkları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %82,35'inin

ve Körpınar köyündeki üreticilerin %72,22' sinin 151-200 kg aralığındaki hayvanlarla besiyeye başladıkları belirlenmiştir.

Tablo 7. Üreticilerin Besiyeye Aldıkları Hayvanların Bitiş Ağırlığı

Besiyeye Alınan Hayvanların Bitiş Ağırlığı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
401-500 kg	1	2,94	0	0,00
501-600 kg	13	38,24	23	42,59
601-700 kg	20	58,82	29	53,71
701-800 kg	0	0,00	2	3,70
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besiyeye alınan hayvanların bitiş ağırlığı olarak, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %58,82' sinin, Körpınar köyünde ise %53,71'inin 601-700 kg bandında besiyeye sonlandırdıkları belirlenmiştir.

Tablo 8. Üreticilerin Besicilik Faaliyeti Süresince Hayvan Tartımı Yapma Durumu

Beside Hayvan Tartımı Yapma Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	27	79,41	41	75,93
Hayır	7	20,59	13	24,07
Toplam	34	100,00	54	100,00

İşletmelerin besicilik faaliyeti süresince hayvan tartımı yapma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %79,41'inin, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %75,93'ünün beside hayvan tartımı yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca, üreticilerin besiyeye alacakları hayvanları satın alırken her iki köydeki üreticilerin tamamının en önemli kriter olarak hayvan ırklarına hassasiyet gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 9. Üreticilerin Besicilik Faaliyetini Karlı Görme Durumları

Besiciliği Şu An Karlı Görme Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	11	32,35	23	42,59
Hayır	6	17,65	3	5,56
Bazen	17	50,00	28	51,85
Toplam	34	100,00	54	100,00
Ki-kare testi	Ki-kare=8,05 df=9 P=0,02 H0: Red, H1: Kabul			

İncelemeye alınan üreticilerin besicilik faaliyetini karlı görme durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %50,00'sinin, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %51,85'inin söz konusu faaliyeti bazen (dönem dönem) karlı gördükleri belirlenmiştir. Bu durumun daha çok piyasa koşullarına göre şekillendiğini söylemek mümkündür. Yapılan Ki-kare analizinde, besiciliği şu anda karlı görme durumunun köy bazında istatistiksel olarak farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 10. Üreticilerin Besicilik Faaliyeti Dışında Herhangi İş Sahibi Olma Durumları

Besicilik Dışında İş Sahibi Olma Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	15	44,12	35	64,82
Hayır	19	55,88	19	35,18
Toplam	34	100,00	54	100,00

Araştırmaya alınan üreticilerin besicilik faaliyeti dışında iş sahibi olma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %55,88'inin başka bir faaliyeti olmadığı, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %64,82'sinin ise besicilik faaliyeti dışında başka faaliyetlerde de bulunduğu görülmüştür. Söz konusu işlerin neler olduğu araştırıldığında büyük bir bölümünün çiftçilik faaliyetinde bitkisel üretimle uğraştıkları belirlenmiştir.

Tablo 11. Üreticilerin Kendi Yaptıkları Besicilik Faaliyetlerinde Pazarlama Sorunu Durumları

Besicilikte Pazarlama Sorunu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	14	41,18	7	12,96
Hayır	20	58,82	47	87,04
Toplam	34	100,00	54	100,00

İşletmelerin besicilik faaliyetlerinde pazarlama ile ilgili sorunları olup olmadığı konusunda düşünceleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %58,82'sinin ve Körpınar köyündeki üreticilerin %87,04'ünün herhangi bir pazarlama sorunu olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 12. Üreticilerin Genel Olarak Besicilikteki Pazarlama Sorunları Konusunda Düşünceleri

Pazarlama Sorunları*	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
İhracat yok	15	44,12	5	9,26
Fiyat yetersiz	10	29,41	15	27,78
İthalat var	15	44,12	11	20,37
Yönetim yetersiz	1	2,94	2	5,88
Entegrasyon yok	0	0,00	14	25,93
Tüketici gelir düşüklüğü	2	5,88	0	0,00
Ki-kare Testi	Ki-kare=9,14 df=1 P=0,02 H0: Red, H1: Kabul			

*Birden fazla cevap verildiği için %100' ü geçmektedir.

Besicilikte pazarlamayla ilgili genel sorunların olduğunu ifade eden üreticilerin bu sorunların neler olduğu konusundaki düşünceleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %44,12' sinin ihracat eksikliği ve ithalat fazlalığını bir sorun olarak gördükleri, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %27,78' inin fiyatları yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Yapılan Ki-kare analizinde üreticilerin pazarlama sorunlarının köy bazında istatistiki olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 13. Üreticilerin Uyguladıkları Besi Sistemi

Yapılan Besi Sistemi	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Kapalı sistem besi	8	23,53	18	33,34
Mera besisi	1	2,94	2	3,70
Hem kapalı hem mera	25	73,53	34	62,96
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besicilikte üreticilerin uyguladıkları besi sistemi incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %73,53'ünün ve Körpınar köyündeki üreticilerin ise %62,96'sının hem kapalı hem de mera sistemi ile üretim yaptıkları belirlenmiştir.

Tablo 14. Üreticilerin Besicilik Faaliyetlerinde Kullanmış Oldukları Hayvan Barınak Tipleri

Hayvan Barınak Tipi	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Kapalı	3	8,82	10	18,52
Yarı açık	31	91,18	39	72,22
Açık	0	0,00	5	9,26
Toplam	34	100,00	54	100,00

İşletmelerde yürütülen besicilik faaliyetinde kullanılan hayvan barınak tipleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %91,18' inin ve Körpınar köyündeki üreticilerin %72,22'sinin yarı açık barınak tipi ile üretim gerçekleştirdikleri belirlenmiştir.

Tablo 15. Üreticilerin Barınakları Yeterli Görme Durumu

Barınakları yeterli görme durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	31	91,18	40	74,07
Hayır	3	8,82	14	25,93
Toplam	34	100,00	54	100,00
Ki-kare Testi	Ki-kare=5,39 df=1 P=0,02 H0: Red, H1: Kabul			

Besicilik faaliyetlerinde önemli bir husus olan barınak tipleri konusunda üreticilerin yeterlilik durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde üreticilerin %91,18'inin ve Körpınar köyünde %74,07'sinin barınakları yeterli gördüğü belirlenmiştir. Yapılan Ki-kare analizinde üreticilerin hayvan barınaklarını yeterli görme durumu köy bazında istatistiki olarak farklılık göstermiştir.

Tablo 16. Üreticilerin Besicilik Faaliyetinde Kullandıkları Günlük Kaba Yem ve Kesif Yem Miktarı

Günlük kaba yem miktarı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
0-5 kg	0	0,00	3	5,56
6-10 kg	34	100,00	51	94,44
Toplam	34	100,00	54	100,00
Günlük kesif yem miktarı	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
3-4 kg	5	14,71	11	20,37
5-6 kg	27	79,41	34	62,96
7++ kg	2	5,88	9	16,67
Toplam	34	100,00	54	100,00

Hayvan beslemede kullanılan kaba yem miktarı incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde üreticilerin tamamı ve Körpınar köyünde üreticilerin %94,44'ünün 6-10 kg arası kaba yem kullandıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde, kesif yem miktarları incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde üreticilerin %79,41'inin, Körpınar köyünde ise %62,96'sının 5-6 kg düzeyinde yemleme yaptıkları görülmüştür.

Tablo 17. Üreticilerin İşletmede En Maliyetli Gördüğü Unsurlar

İşletmede en maliyetli unsurlar*	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Enerji	34	100,00	54	100,00
Su	34	100,00	52	96,30
İşçilik	0	0,00	1	1,85
Yem	0	0,00	1	1,85
Sağlık	0	0,00	3	5,56

*Birden fazla cevap verildiği için %100' ü geçmektedir.

İşletmelerde üretim süreci boyunca maliyetleri dikkate alan üreticilerin bu konuda en büyük yükü enerji ve su giderleri olarak gördükleri söylenebilir. Taşlıtepe köyündeki üreticilerin tamamı enerji ve su maliyetini önemli görürken, Körpınar köyündeki üreticilerin tamamı enerji maliyetini, %96,30' u ise su maliyetini yüksek bulmaktadırlar.

Tablo 18. Üreticilerin Besiye Alacakları Hayvanları Temin Şekli

Hayvan Temin Şekli	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Pazardan	33	97,06	47	87,03
İl Dışından	1	2,94	7	12,97
Toplam	34	100,00	54	100,00

İşletmelerde besiyeye alınan hayvanların temin yeri incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde %97,06' sının ve Körpınar köyünde ise %87,03' ünün pazardan hayvanlarını temin ettikleri görülmüştür.

Tablo 19. Üreticilerin Besi Sonunda Hayvan Satış Yerleri

Besi sonunda hayvan satış yeri	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Kasap	0	0,00	5	9,26
Mezbahane	29	85,29	41	75,93
Tüccar	4	11,77	6	11,11
İl Dışına	1	2,94	2	3,70
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besi sonunda hayvan satış yerleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %85,29'u ve Körpınar köyündeki üreticilerin ise %75,93' ünün mezbahanelerde hayvanlarını sattıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte yem fiyatları konusunda üreticilerin düşünceleri incelendiğinde, hem Taşlıtepe hem de Körpınar köyündeki üreticilerin tamamının yem fiyatlarını yüksek buldukları görülmüştür. Bu yem fiyatları nevisinde Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %97,06' sının ve Körpınar köyündeki üreticilerin %94,45' inin kesif yemin fiyatını daha yüksek gördükleri belirlenmiştir.

Tablo 20. Üreticilerin Besi Sonunda Hangi Satış Türünün Karlı Olduğu Konusunda Düşünceleri

Besicilikte hangisinin karlı olduğu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Canlı satmak	8	23,53	17	31,48
Kestirip satmak	0	0,00	2	3,70
Her ikisi de aynı	26	76,47	35	64,82
Toplam	34	100,00	54	100,00

İşletmelerde besiyeye alınan hayvanların satış şekli konusunda üreticilerin düşünceleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %76,47' sinin ve Körpınar köyündeki üreticilerin %64,82' sinin canlı satma ve kestirip satma konusunda herhangi bir fark olmadığını düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 21. Üreticilerin Hayvancılıkta Kredi Kullanma Durumu

Hayvancılıkta kredi kullanma durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	32	94,11	54	100,00
Hayır	2	5,89	0	0,00
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besicilik faaliyetlerinin yürütülmesinde nakdi sermayenin önemi yadsınmaz. Bu konuda yetersiz kaldığı durumlarda kredi yoluna başvurulabilmektedir. Üreticilerin bu hususta kredi kullanma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %94,11' inin ve Körpınar köyündeki üreticilerin tamamının kredi kullandığı belirlenmiştir. Üreticilerden kredi kullanmayanların kullanmama nedenleri sorulduğunda her iki üreticinin de ödeme süresinin yetersizliğinden dolayı kredi kullanmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 22. Üreticilerin Hayvancılıkta Kredi Faizleri Konusunda Düşünceleri

Hayvancılıkta kredi faizleri	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Normal	29	85,29	40	74,07
Düşük	5	14,71	14	25,93
Toplam	34	100,00	54	100,00

Söz konusu kredilerde geri ödeme esnasında üreticiye yansıyan faizler konusunda düşünceler incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %85,29' unun ve Körpınar köyündeki üreticilerin %74,07' sinin faizleri normal buldukları görülmüştür.

Tablo 23. Üreticilerin Yem Bitkisi Ekme Durumları

Yem Bitkisi Ekme Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	30	88,24	39	72,22
Hayır (Satın Alıyor)	4	11,76	15	27,78
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besi hayvanları beslemede işletme içerisinde yem temini için ekilen yem bitkilerini üreticilerin ekme durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %88,24' ünün ve Körpınar köyündeki üreticilerin %72,22' sinin yem bitkisi ektiği belirlenmiştir.

Tablo 24. Üreticilerin Ektikleri Yem Bitkisi Nevileri

Ekilen Yem Bitkileri*	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Yonca	21	61,76	53	98,15
Korunga	1	2,94	11	20,37
Fiğ	16	47,05	37	68,52
Mısır	3	8,82	25	46,30

*Birden fazla cevap verildiği için % 100' ü geçmektedir.

Yem ihtiyacını karşılamak için işletmelerde ekilen yem bitkileri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %61,76' sının yonca ve %47,05' inin fiğ ektikleri belirlenmiştir. Benzer şekilde Körpınar köyündeki üreticilerin %98,15' inin yonca ve %68,52' sinin fiğ ektikleri belirlenmiştir. İşletmelerin yem bitkisi de dahil sahip oldukları arazi büyüklük ortalamaları incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde ortalama arazi büyüklüğü 275,34 da ve Körpınar köyünde 346,93 da olarak belirlenmiştir.

Tablo 25. Üreticilerin Ektikleri Yem Bitkisi Arazi Büyüklüğü

Yem Bitkisi Arazisi Büyüklüğü (da)	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
50-99	14	40,67	15	38,46
100-149	7	23,33	8	20,51
150-199	3	10,00	10	25,65
200+	6	20,00	6	15,38
Toplam	30	100,00	39	100,00

İşletmelerde üreticilerin ettikleri yem bitkisi arazisi büyüklükleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %40,67'si ve Körpınar köyündeki üreticilerin %38,46' sının 50-99 da arazi büyüklüğüne sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durum özetlenecek olursa, Taşlıtepe köyünde mevcut arazi büyüklüğünün (büyük oranda) ancak %36'sı kadarı Körpınar köyünde ise %29' u kadarı yem bitkilerine ayrılabilir. Tablo 26.

Tablo 26. Üreticilerin Arazi Mülkiyet Durumu

Yem Bitkisi Arazisi Mülkiyet Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Mülk	32	94,11	42	77,77
Kiralık	2	5,89	12	22,23
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besicilikte kullanılan yem bitkilerinin ekiminde kullanılan ve diğer bitkisel ürünlerin üretiminde kullanılan arazilerin mülkiyet durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %94,11' inin ve Körpınar köyündeki üreticilerin %77,77' sinin arazilerinin kendi mülk arazileri olduğu belirlenmiştir. Söz konusu mülk ve kira arazilerde üreticilerin hayvan beslemede önemli bir yem materyali olarak değerlendirilen silaj yapma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %97,06' sının ve Körpınar köyündeki üreticilerin %92,59' unun silaj yapmadığı belirlenmiştir.

Besicilik faaliyetlerinin yapıldığı işletmelerde üreticilerin veteriner çalıştırma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin hiçbiri, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %94,45' inin veteriner çalıştırmadığı belirlenmiştir.

Tablo 27. Üreticilerin İşletmelerinde Veteriner Çalışma Durumları

İşletmede Veteriner Çalışma Durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	0	0,00	3	5,55
Hayır	34	100,00	51	94,45
Toplam	34	100,00	54	100,00

Tablo 28. Üreticilerin İşletmelerinde Veteriner Çalıştırmama Nedenleri

İşletmede Veteriner Çalıştırmama Nedenleri	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Maliyet	7	20,59	22	43,14
İhtiyaç Duyamama	4	11,76	10	19,61
Kendini yeterli görme	23	67,65	19	37,25
Toplam	34	100,00	51	100,00

İşletmelerde veteriner çalıştırmayan üreticilerin veteriner çalıştırmama nedenleri incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %67,65'inin kendini yeterli gördüğünden dolayı, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %43,14' ünün maliyet arttırdığından dolayı veteriner çalıştırmadıkları belirlenmiştir. Söz konusu üreticilerin veteriner çalıştırmayı düşünme durumları değerlendirildiğinde ise, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin tamamı ve Körpınar köyündeki üreticilerin %94,45' inin böyle bir düşünce içinde olmadıkları görülmüştür.

Hastalıklarla mücadele konusunda her iki köyde de üreticilerin aşı yaptırdıkları belirlenmiştir. Köylerdeki üreticilerin en çok şap hastalığından mustarip oldukları görülmüştür. Hayvan aşılarını daha çok bu yönlü takip ettikleri elde edilen sonuçlardır. Bir besi döneminde yaptırılan aşı sayılarına bakıldığında ise, Taşlıtepe köyünde üreticilerin %85,29' unun ve Körpınar köyündeki üreticilerin ise %62,97' sinin iki defa aşı yaptırdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 29. Üreticilerin Besi Arttırıcı Katkı Kullanma Durumu

Besi arttırıcı katkı kullanma durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	20	58,82	19	35,19
Hayır	14	41,18	35	64,81
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besicilik süresi boyunca üreticilerin besi arttırıcı katkı kullanma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %58,82'sinin söz konusu katkı maddelerini kullandığı, Körpınar köyündeki üreticilerin ise %64,81'inin katkı maddesi kullanmadığı belirlenmiştir. Besi arttırıcı katkı maddesi kullanan üreticilerin tamamının bu nevi içerisindeki en fazla kullandıkları katkı maddesinin vitamin ve mineral kompleksi ürünler olduğu görülmüştür.

Tablo 30. Üreticilerin Yem Analizi Yaptırma Durumları

Yem analizi yaptırma durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	11	32,35	5	9,26
Hayır	23	67,65	49	90,74
Toplam	34	100,00	54	100,00
Ki-kare Testi	Ki-kare=7,48 df=1 P=0,006 H0: Red, H1: Kabul			

İşletmelerde üreticilerin kullandıkları yemlerin analizini yaptırma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %67,65' inin ve Körpınar köyündeki üreticilerin %90,74' ünün yem analizi yaptırmadıkları görülmüştür. Yapılan Ki-kare analizinde, üreticilerin yem analizi yaptırma durumları köy bazında istatistiksel olarak farklılık göstermiştir. Buna rağmen, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %61,76' sının ve Körpınar köyündeki üreticilerin %66,67' sinin kullanılan yemin enerji-protein değerlerini bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde, yemlemede büyük önem arz eden huşulardan birisi olan rasyon hazırlama konusunda, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %55,88' inin ve Körpınar köyündeki üreticilerin %64,81' inin rasyon hazırlamayı bilmedikleri belirlenmiştir.

Tablo 31. Üreticilerin İşletmede Kullandıkları Suyun Temin Yeri

İşletmede kullanılan suyun temin yeri	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Şebeke suyu	2	5,88	9	16,67
Kuyu suyu	32	94,12	45	83,33
Toplam	34	100,00	54	100,00

Besi hayvanlarının sulanmasında ve işletme içerisindeki su ihtiyacının giderilmesinde üreticilerin suya erişim kaynakları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %94,12' si ve Körpınar köyündeki üreticilerin de %83,33' ünün kuyu suyundan faydalandıkları belirlenmiştir.

Tablo 32. Üreticilerin Besiye Aldıkları Hayvan İrkları

Besiye alınan hayvan ırkı*	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Kültür ırkı	10	29,41	21	38,88
Melez ırklar	32	94,12	54	100,00

*Birden fazla cevap verildiği için % 100' ü geçmektedir.

Besicilikte kullanılan hayvanların ırkları değerlendirildiğinde, Taşlıtepe köyünde üreticilerin %94,12'sinin ve Körpınar köyündeki üreticilerinde tamamının melez ırkları tercih ettikleri görülmüştür. Nispeten de olsa kültür ırklarının besiyeye alındığı işletmelerde yerli ırklara karşı bir talep olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 33. Üreticilerin Devlet Desteklerinden Yararlanma Durumları ve Yararlanılan Destekler

Devlet desteklerinden yararlanma durumu	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Evet	33	97,06	54	100,00
Hayır	1	2,94	0	0,00
Toplam	34	100,00	54	100,00
Yararlanılan devlet destekleri*	Taşlıtepe		Körpınar	
	F	%	F	%
Yem	12	36,36	41	75,93
Buzağı	0	0,00	1	1,85
Aşı	0	0,00	1	1,85
Kredi	33	100,00	53	98,15
Ahır	0	0,00	11	20,37
Ekipman	3	9,09	9	16,67
Damızlık	0	0,00	1	1,85

*Birden fazla cevap verildiği için % 100' ü geçmektedir.

İncelemeye alınan işletmelerde üreticilerin devlet desteklerinden yararlanma durumları incelendiğinde, Taşlıtepe köyündeki üreticilerin %97,06' sının ve Körpınar köyündeki üreticilerin ise tamamının devlet desteklerinden yararlandığı belirlenmiştir. Yararlanılan destekler incelendiğinde, Taşlıtepe köyünde üreticilerin tamamı kredi yoluyla desteklerden yararlanırken, Körpınar köyündeki üreticilerin %98,15' inin kredilerden yararlandığı ve %75,93' ünün de yem desteklemelerinden yararlandığı görülmüştür. Her iki köydeki söz konusu üreticilerin devletin desteklemelerinden tamamıyla memnun oldukları elde edilen diğer sonuçlardır.

4. Sonuç

Türkiye' de son yıllarda yaşanan et fiyatlarındaki volatilité birçok etkene bağılı olarak boyutlanmıştır. Genç ve dişi hayvanların yüksek fiyatlı dönemlerde kesilerek ilerleyen dönemde arz açığı oluşması bu önemli olayın başını çeken en önemli olgu olarak bilinmektedir. Sonrasında uygulanan ithalat politikaları, devletin et piyasasına müdahil olması, yasalarda gerçekleşen birtakım değişiklikler acil olarak kısa vadede çözüm olarak ortaya konulmuştur. Ancak bilinen şu ki, Türkiye tarım politikası içerisinde hayvansal üretime yönelik sürdürülebilir politikaların eksikliği söz konusu çözümleri ancak geçici olarak değerlendirmeye alma durumunu getirecektir. Sürdürülebilir politikaların ortaya konulması için ise, öncelikli olarak mevcut durumun ortaya konularak iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye' deki besi sığırcılığında önemli bir pozisyonda bulunan Kırşehir ilindeki besi sığırcılığı yapan işletmelerin mevcut durumu ve var olan sorunları araştırmak bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Elde edilen sonuçlardan

hareketle, incelemeye alınan iki köydeki üreticilerin orta yaş grubunda olduğu, eğitim durumlarının lise düzeyinde olduğu ve geniş aile yapısına sahip olduklarını söylemek mümkündür. Yıllık ortalama gelir bakımından her iki köyde de orta düzeyde gelir sahibi olduğunu görmek mümkündür. Genel olarak kendi sahip oldukları bilgiler ışığında üretim yapan işletmelerde ağırlıklı olarak 50 hayvan ile 200 hayvan arasında değişen sayılarda besi sığırı bulunmaktadır. Üreticiler bu faaliyetlerini 7 ay ve üzeri bir sürede gerçekleştirirken en az 6 aylık hayvanları besiyeye almaktadırlar. Besicilikte yöre halkı besi tutma kabiliyeti yüksek ve melez-kültür ırkı hayvanlarla besiyi sürdürmektedirler. Yüksek düzeyde et bağlayabilen hayvanlarla yapılan beside, besi sonu ağırlıkları dikkat çekici düzeyde olumludur. Üreticiler hayvan besleme konusunda özenli davranmaktadır. Bunu, besi hayvanlarını tartı yoluyla takip etmelerinden görmek mümkündür. Kalite yönlü üretimlerinin sonunda pazarlamaya ilgili bir sorunları olmayan üreticilerin en fazla ithalattan kaynaklı zarar gördükleri söylenebilir. Bu durumu mikro düzeyde ele alan üreticilerin şu süreçte sahip oldukları iyi ve kaliteli üretimden dolayı ithalatın fiyatlar yoluyla kendilerini etkilediklerini düşünebiliriz. Yarı açık sistemde ve mera beslemesi destekli üretimlerinde, optimal besleme miktarı ile üretim yapmaktadırlar. Enerji girdileri yönünden birtakım sıkıntıları bulunan üreticilerin, besiyeye alacakları hayvanları il içi pazarlardan temin ederek daha çok bölge hayvanları ile faaliyetlerini sürdürdükleri görülmüştür. Bu durum, besilikte önemli bir etken olan hayvanların adaptasyonu konusunda pozitif bir katkı sağlamaktadır. Hayvanları toplu olarak mezbahanelerde kestirerek satan üreticiler, dış piyasada marka haline gelen Kırşehir eti konusunda kaynak niteliğini sürdürmektedirler. İşletmeler yetiştiricilik süresince finansman açığını kredilendirme yoluyla kapatmaktadırlar. Kredileri normal düzeyde bulan üreticiler, büyük ölçüde yem bitkisi üretimi de gerçekleştirmektedirler. Bu yem bitkilerini ağırlıklı olarak yonca ve fiğ bitkileri oluşturmaktadırlar. Arazilerinin mevcut koşullarının üst sınırı kadar olan 1/3' ünü yem bitkisine ayıran üreticiler bu üretimlerini büyük oranda kendi mülk arazilerinde gerçekleştirmektedirler. Yemlemeye ek olarak da vitamin ve mineral katkısı ile besleme sistemlerini desteklemektedirler. Maliyet unsuru bakımından veteriner çalıştırmayan üreticiler bu anlamda kendilerini yeterli görmektedirler. Tüm bu organizasyonları sağlarken devletin destek ve teşviklerinden de yararlanan üreticiler, en önemli destek kalemi olarak yem desteği ve kredi yönünde devlet kurumları ile ilişkiler yürütmektedirler. Netice olarak, üreticilerin mikro düzeyde, sahip oldukları arazilerdeki sulama organizasyonunun eksikliğinden kaynaklı olarak kendi yem bitkileri üretim alanları toplam arazileri içerisinde sınırlı kalmıştır. Ayrıca, enerji girdisi ve kredibilitelerini kullanırken yaşadıkları zorluklar da göz ardı edilemeyecek durumdadır. Bununla birlikte, et tutma kapasitesi düşük verimsiz ırklar yerine daha rantabil ırklara üreticini teşviki önemli görülmektedir. Ulusal düzeydeki sorunlar da ise, ülke politikasından kaynaklı olarak kaliteli üretimlerinin değerinin ithalat ve devletin piyasa müdahaleleri sonucunda büyük ölçüde eridiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle, üreticilerin maliyet unsurları arasında bulunan çeşitli nevilerin üretim alanına yönelik olarak desteklenmesi, kredi koşullarının ve maliyetlerinin daha makul düzeylere çekilmesi, devletin makro düzeyde düzenlemeler yaparken sadece tüketici ve ithalatçı düzeyinde

değil aynı şekilde üretici boyutunda da kararlar alarak üretim-tüketim-ticaret üçlüsünü dengeli bir şekilde organize etmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Kabukçu, M.,A., (1985). Türkiye’de Hayvancılığın Önemi, Bugünkü Durumu, Geleceği, Sorunları ve Gelişmesi için Öngörülen Önlemler. Doğu Anadolu Hayvancılık Sempozyumu (19-20 Aralık), Elazığ.
- Öğüt, H., (1990). Ülke Hayvancılığının Durumu. Hayvancılık- Su Ürünleri Politikası ve Ana Stratejiler Türkiye/AT Sempozyumu Sonuçları, Süt ve Et Sanayicileri Birliği (SETBİR), Ankara.
- Yavuz, F., ve A., Keskin., (1996). Türkiye’de Hayvancılık Sektöründe Bölgelerarası Yapısal Değişmelerin Ekonometrik Analizi. Türkiye II. Tarım Ekonomisi Kongresi (4-6 Eylül), Adana.
- Çiçek, A., Erkan, O., (1996). Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örneklemeye Yöntemleri, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 12, Ders Notları Serisi No:6.
- Yavuz, F., (1999). Türkiye Besi ve Süt Hayvancılığı Politikalarının Analizi. Türkiye I. Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu (2-3 Aralık), İzmir.
- Çömlekçi, N., (2001). Bilimsel Araştırma Yöntemi ve İstatistiksel Anlamlılık Sınamaları, Bilim Teknik Yayınevi, Eskişehir, s. 121, 127, 165, 241.
- DPT, (2001). Ulusal Gıda ve Beslenme Stratejisi Çalışma Grubu Raporu, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Ankara (<http://ekutup.dpt.gov.tr/gida/strateji.pdf>).
- Yavuz, F.,(2001). Tarım Politikası II. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Yayın No:186, Erzurum.
- Ören, N. ve M. B. Bahadır, (2005). Türkiye’de ve OECD Ülkelerinde Hayvansal Ürün Politikaları ve Bu Politikalar Sonucu Ortaya Çıkan Transferler. Hayvansal Üretim 46(1): 1-7, Adana.
- Çukur Kaya, F.,(2006). İzmir İlinde Sığır Eti Üretimi Ve Pazarlaması Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi.
- Bircan, H., Karagöz, Y., ve Kasapoğlu, Y., (2003). “Ki-Kare ve KolmogorovSmirnov Uygunluk Testlerinin Simülasyon ile Elde Edilen Veriler Üzerinde Karşılaştırılması”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Sivas.
- OECD, (2015). http://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2013_agr_outlook-2013-en
- TÜİK, (2015). www.tuik.gov.tr
- GTHB, (2016). Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Kayıtları, Kırşehir.